

Biserica Ortodoxă și Biserica Catolică. Deși Preafericirea Sa aparține direcției tradiționaliste în cadrul Sinodului de la Belgrad, este mult mai liberal în gândire și acțiune decât fostul său înaintaș în scaun. Datorându-și studiile de la Atena influenței exercitate în clerul sârb de către renumitul părinte Iustin Popovici, cel mai reprezentativ teolog sârb al secolului XX, Preafericitul Părinte Patriarh Irineu se pare că întoarce o nouă pagină în poziționarea Patriarhiei Sârbe în cadrul dialogului ecumenic. La doar câteva zile de la alegerea sa, Preafericirea Sa a declarat că ar fi bucuros să-l întâmpine pe Papa Benedict al XVI-lea în Serbia, în 2013, într-o întâlnire menită să grăbească dialogul și reconcilierea dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Catolică. Ocazia cu pricina ar urma să marcheze împlinirea a 1700 de ani de la pronunțarea Edictului de la Mediolanum (Milan), eveniment ce va fi comemorat în 2013 la Nis, locul de naștere al Împăratului Constantin. „Din câte cunoaștem, există o dorință a Episcopatului roman, a Papei, ca o astfel de întâlnire ar trebui să se întâmple în orașul care este locul de naștere al unui împărat care a făcut o mișcare atât de semnificativă... O astfel de întâlnire ar putea constitui o oportunitate de aur nu numai pentru o întâlnire ecumenică, dar și pentru o reînnoire a dialogului”, spunea Preafericirea Sa. Patriarhul sârb a afirmat, de asemenea, faptul că au fost discuții despre o vizită papală în Balcani în anii 90, imediat după războiul care a marcat Yugoslavia, însă atunci, membrii Sfântului Sinod de la Belgrad au considerat în unanimitate că nu era momentul potrivit și că o astfel de vizită ar trebui amânată pentru vremuri mult mai pașnice!... Rămâne de văzut dacă momentul oportun pentru o astfel de vizită istorică va fi dat și de alegerea Preafericitului Părinte Irineu ca și Întâistător al Bisericii Ortodoxe Sârbe!

Între subiectele care vor constitui puncte importante în activitatea pastorală a Preafericirii Sale, Patriarhul Irineu a mai menționat dialogul cu Biserica Ortodoxă a Macedoniei, care s-a desprins în mod unilateral de Patriarhia Sârbă în 1967, neavând comuniune cu nici o Biserică Ortodoxă, fiind sprijinită doar de către Guvernul de la Skopje; ca și dialogul cu comunitatea musulmană ce trăiește pe teritoriul sârb, în scopul întreținerii unei atmosfere de respect reciproc și interrelaționare pașnică.

Deși aflat la o vârstă venerabilă, actualul Patriarh sârb creează impresia unui om capabil să miște lucrurile cu un dinamism demn de apreciat, infirmând prin modul său de gândire faptul că un om la vârsta de 80 de ani nu ar putea fi „în pas cu vremea”!...

Surse: www.spc.rs, www.ec-patr.org, www.romfea.gr, www.basilica.ro

Ștefan L. Toma

Enciclică patriarhală și sinodală a Patriarhiei Ecumenice **cu referire la dialogul ecumenic**

Într-o vreme în care dialogul inter-creștin și inter-religios pare mai necesar ca niciodată, în contextul în care la nivel mondial conceptul de interculturalitate e tot mai abordat, ca și perspectivă a unității între oameni și culturi, abordarea problematicii ecumenismului mai suscită încă diverse reacții, chiar și în sânul Bisericii Ortodoxe. Patriarhia Ecumenică, având rolul de a coordona dialogul oficial al Bisericii Ortodoxe în ansamblul ei cu celelalte Biserici creștine, pe baza hotărârilor Sinoadelor locale ale Bisericilor Ortodoxe Autocefale, este și cea care monitorizează, într-un mod responsabil, atât reacțiile pozitive, cât și negative, cu privire la dialogul ecumenic.

În acest context se înscrie și *Enciclica patriarhală și sinodală* semnată de către Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I, ca și de către toți membrii Sinodului Permanent al Patriarhiei Ecumenice, adresată cu prilejul *Duminicii Ortodoxiei* către „plinătatea Bisericii”. Ca și Patriarh Ecumenic, slujirea Întâistătorului Bisericii Constantinopolului transcende orice delimitare națională sau etnică la nivel global, misiunea sa fiind tocmai aceea de a milita pentru, și de a exprima unitatea și universalitatea Bisericii Ortodoxe. Iată de ce, în persoana Patriarhului Ecumenic Bartolomeu I, un apostol contemporan al iubirii, păcii și reconcilierii, trebuie să vedem și inițiativa *Enciclicii* la care ne referim.

Dată în smeritul centru al Patriarhiei Ecumenice din Fanar, *Enciclica* face referire la cei care, de-a lungul vremii, au încercat să reducă Biserica la tăcere, lipsind-o de glasul și mărturia ei: „Cei care au încercat, de-a lungul secolelor, să oprime Biserica prin diferite persecuții vizibile și invizibile; cei care au căutat să falsifice Biserica prin învățăturile lor eretice; cei care au dorit să reducă Biserica la tăcere, lipsind-o de glasul și mărturia sa, toți aceștia au eșuat. Aurele mucenicilor, lacrimile asceților și rugăciunile sfinților apără spiritualitatea Bisericii, iar Mângâietorul și Duhul Adevărului ne duce la plinătatea adevărului”.

Potrivit textului *Enciclicii* „Ortodoxia nu este un tezaur de muzeu ce trebuie păstrat; ea este suflarea vieții care trebuie transmisă pentru a învigoră oamenii. Ortodoxia este întotdeauna contemporană, atât timp cât o promovăm cu smerenie și o interpretăm în lumina căutărilor și a nevoilor existențiale ale umanității din

oricare perioadă istorică și mediu cultural”, iată de ce: „Ortodoxia trebuie să se afle într-un dialog permanent cu lumea. Biserica Ortodoxă nu se teme de dialog, fiindcă adevărul nu se teme de dialog. Dimpotrivă, dacă Ortodoxia s-ar închide în sine și nu ar menține dialogul cu cei din afară, misiunea sa ar eșua, iar ea nu ar mai fi Biserica cea „sobornicească” și „ecumenică”. Ea ar deveni, în schimb, un grup introvertit, un „ghetou” de la marginea istoriei. De aceea, marii Părinți ai Bisericii nu s-au temut niciodată de dialogul cu cultura spirituală a epocii lor – chiar și cu idolatrii păgâni și filosofii lumii lor – influențând prin aceasta și transformând civilizația timpului lor și dăruindu-ne, cu adevărat, o Biserică ecumenică”.

Afirmându-se faptul că și astăzi, Biserica Ortodoxă este chemată să continue dialogul cu lumea exterioară, tocmai pentru a oferi o mărturie „dătătoare de viață” a credinței sale, se afirmă că: „...trebuie să discutăm între noi mai întâi, în calitate de creștini, pentru ca mărturia noastră față de lumea din afară să fie credibilă. Străduințele noastre de unire a tuturor creștinilor sunt voința și porunca Domnului nostru, care înainte de Patimile Sale S-a rugat Tatălui Său „ca ei (ucenicii Săi) să fie una, pentru ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis” (Ioan 17, 21). Nu se poate ca Domnul să sufere pentru unitatea ucenicilor Săi, iar noi să rămânem indiferenți față de unitatea tuturor creștinilor”.

Făcându-se referire la diversele dialoguri teologice inițiate cu acordul Bisericilor Ortodoxe Autocefale, de către Patriarhia Ecumenică, ni se spune că: „Aceste dialoguri, împreună cu alte eforturi ale Bisericii Ortodoxe de stabilire a relațiilor de pace și frățietate cu alți creștini, sunt, din păcate, puse în discuție astăzi într-un mod fanatic și inacceptabil – cel puțin conform standardelor unui etos cu adevărat ortodox – de unele cercuri care pretind exclusiv pentru ele titlul de zeloți și apărători ai Ortodoxiei. Ca și când toți Patriarhii și toate Sfintele Sinoade ale Bisericilor Ortodoxe din întreaga lume, care au decis în unanimitate și continuă să sprijine aceste dialoguri, nu ar fi ortodocși. Totuși, acești adversari ai tuturor eforturilor de restabilire a unității între creștini se consideră mai presus de Sinoadele Ecumenice ale Bisericii, până la un punct primejdios care ar putea duce la schisme în cadrul Bisericii. În argumentația lor polemică, acești critici ai restabilirii unității între creștini nu ezită să denatureze realitatea, pentru a înșela și a incita credincioșii. Astfel, ei nu spun nimic despre faptul că dialogurile teologice sunt purtate în urma deciziei unanime a tuturor Bisericilor Ortodoxe, atacând, în schimb, numai Patriarhia Ecumenică. Ei răspândesc zvonuri false că unirea dintre romano-catolici și ortodocși ar fi iminentă, deși știu foarte bine că deosebirile discutate în dialogurile teologice sunt destul de numeroase și că necesită o dezbatere largită; în plus, unirea nu este decisă de comisiile teologice, ci de Sinoadele Bisericilor”.

Potrivit Enciclicii la care ne referim, liderii acestui curent extremist „îi condamnă pe cei care conduc aceste dialoguri, considerându-i „eretici” și „trădători”

Dr. Ștefan L. Toma

ai Ortodoxiei, doar pentru că ei discută cu cei care nu sunt ortodocși, cu cei care nu împărtășesc tezaurul și adevărul credinței noastre ortodoxe. Aceștia vorbesc cu dispreț despre orice efort de reconciliere între creștinii divizați, cât și despre restabilirea unității dintre ei, considerând că toate acestea ar constitui „panzeria ecumenismului”, fără a aduce nici cea mai mică dovadă că, în contactele sale cu cei ce nu sunt ortodocși, Biserica Ortodoxă ar fi abandonat sau negat doctrina Sinoadelor Ecumenice și a Părinților Bisericii”.

În fața unor astfel de acuzații, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I ne spune următoarele: „Iubiți fii întru Domnul, Ortodoxia nu are nevoie de fanatism sau de bigotism pentru a se apăra. Oricine crede că Ortodoxia deține adevărul nu se teme de dialog, deoarece adevărul nu a fost pus în primejdie niciodată de dialog. Dimpotrivă, atunci când, în zilele noastre, toți oamenii se străduiesc să-și rezolve toate disensiunile prin dialog, Ortodoxia nu poate acționa cu intoleranță și extremism. Trebuie să aveți cea mai mare încredere în Biserica Mamă. Și aceasta deoarece Biserica Mamă a păstrat și a transmis Ortodoxia de-a lungul veacurilor, chiar în rândurile altor națiuni. Iar astăzi, Biserica Mamă se luptă în circumstanțe dificile pentru a menține Ortodoxia vie și respectabilă în întreaga lume”.

Am considerat oportună redarea unor pasaje integrale din *Enciclica* la care ne-am referit, tocmai datorită modului foarte clar de a răspunde cercurilor fundamentaliste, care, din păcate, există și în sânul Ortodoxiei. Fără a incrimina în vreun sens Comunitatea Sfântului Munte, este de-a dreptul de neînțeles lipsa de a percepe dialogul teologic inter-creștin al Bisericii Ortodoxe, ca formă responsabilă de iubire a semenului, indiferent de confesiunea acestuia! A afirma într-un document oficial faptul că, în urma participării la Consiliul Mondial al Bisericilor, ortodocșii nu au obținut nimic, decât o relativizare a propriei identități, pare a fi, dincolo de minimalizarea responsabilității evanghelice de a da mărturie asupra adevărului, o afirmație de-a dreptul rău intenționată! Aceeași tendință „extremistă” încearcă și la noi, fără izbândă de succes, să ne prezinte un părinte Stăniloae antiecumenic, încercând să treacă cu vederea faptul că tocmai renumitul nostru teolog vorbea despre necesitatea dialogului dintre creștini, despre truda dobândirii unei tot mai depline unități în credință, credință care trebuie să aibă drept prototip credința Apostolilor și a Bisericii primare².

Într-un interviu realizat cu Mitropolitul Ioannis Zizioulas³, cu prilejul celei de A XI-a Sesiuni plenare a Comisiei Mixte Internaționale pentru Dialogul Teo-

¹ Vezi Η Επί των Δογματικών Ιεροκοινοτική Επιτροπή, *Υπόμνημα περί της συμμετοχής της Ορθόδοξης Εκκλησίας στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών*, Άγιον Όρος, Φεβρουάριος 2007, 63 p.

² Vezi Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, „Universalitatea și etnicitatea Bisericii în concepția ortodoxă”, *Ortodoxia*, Nr. 2/1977, p. 151.

³ Interviul tradus de către Arhid. Prof. Dr. Ioan I. Ică jr. în *Revista Teologică*, Nr. 4/2009, p. 197-200.

logic între Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică (Paphos, 16-23 oct. 2009), Înaltpreasfinția Sa afirma faptul că toți cei care se opun dialogului teologic intercreștin, se opun în esență „voinei comune a Bisericilor Ortodoxe”. Punând anumite poziții unilaterale ale Comunității athonite pe seama unei „informări deficitare”, reprezentantul Patriarhiei Ecumenice afirma: „Vai de noi, dacă faptul de a dialoga cu cineva înseamnă că te predai acestuia!... Câți participăm la dialoguri dăm mărturie de Ortodoxie cu îndrăzneală și luptă grea. De aceea și respingem cu repulsie drept o calomnie sfruntată orice punere la îndoială inacceptabilă a gândirii noastre ortodoxe!”.

Încheind scurta referire la recenta *Enciclopedie* a Patriarhiei Ecumenice, aș dori să reamintesc afirmația fără echivoc a Patriarhului Ecumenic Bartolomeu I, care, într-un interviu acordat pe data de 24 martie 2007 în reședința Patriarhiei Ecumenice din Fanar, spunea: „Misiunea clară a ortodocșilor în toate dialogurile ecumenice este mărturisirea în iubire a credinței strămoșești și a ordinii canonice, care sunt fundamentele și principalele elemente ale Bisericii nedespărțite. Fără acestea e de neînțeles refacerea unității lumii creștine!”⁴.

Surse: www.ec-patr.org; www.romfea.gr; www.amen.gr; www.basilica.ro

Ștefan L. Toma

---

⁴ Interviul cu Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I, realizat și tradus de către Dr. Ștefan L. Toma, în *Telegraful Român*, Nr. 15-16/2007, p. 7.